

Baggrunden for reglerne om speciel inhabilitet er et ønske om at tilvejebringe sikkerhed for – og tillid til – at de afgørelser, der træffes af den offentlige forvaltning, ikke påvirkes af uvedkommende hensyn. I overensstemmelse hermed følger det af stk. 3, at den, der står under påvirkning af interesser af den karakter, der er nævnt i stk. 1, som udgangspunkt ikke må træffe afgørelse i eller deltage i afgørelsen af den pågældende sag eller i øvrigt medvirke ved sagens behandling, når det må antages, at de pågældende omstændigheder medfører fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Det er i overensstemmelse med gældende ret, at den, der er inhabil, hverken må deltage i selve afgørelsen eller i den forudgående administrative behandling af sagen. Et inhabilt medlem af en kollegial forvaltningsmyndighed er således afskåret fra at deltage ikke blot i afstemningen, men også i den forudgående rådslagning, jfr. f.eks. § 14, stk. 1, i loven om kommunernes styrelse. Efter § 8, stk. 1, i normalforretningsordenen for primærkommuner gælder endog, at et kommunalbestyrelsesmedlem, der er inhabil, skal forlade lokalet under kommunalbestyrelsens forhandling og afstemning om den pågældende sag.

Efter retsplejelovens § 60 medfører tilstedeværelsen af nogen af de dér nævnte inhabilitetsgrunde, at den pågældende ubetinget skal vige sit sæde. En tilsvarende undtagelsesfri regel kan ikke fastholdes inden for forvaltningen, jfr. herved også bemærkningerne til lovforslagets § 4.

Retsplejelovens regel må blandt andet ses på baggrund af, at bestemmelserne i § 60 kun gælder for en nærmere afgrænset personkreds, jfr. retsplejelovens §§ 60, 66 og 67. Inden for forvaltningen er det ikke muligt at foretage en tilsvarende præcis generel afgrænsning af den personkreds, der i tilfælde af interessekollision bør afholde sig fra at deltage i behandlingen af en bestemt sag.

Hertil kommer, at domstolenes primære funktion er afgørelse af straffesager og pådømmelse af tvistigheder. En tilfredsstillende varetagelse af denne funktion stiller ganske særlige krav til garantiene for domstolenes uvildighed.

Som fremhævet i de almindelige bemærkninger til lovforslaget under punkt 8 a kan der – især som følge af lovgivningens regler om sammensætningen af kollegiale forvaltningsmyndigheder – ikke generelt stilles samme krav om neutralitet til forvaltningen.

Det anførte er baggrunden for, at inhabilitetsreglen foreslås modificeret, således at inhabilitet ikke indtræder i tilfælde, hvor der ikke er grundlag

for at antage, at den pågældende interesse indebærer fare for, at afgørelsen af sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn. Om dette er tilfældet, må bero på en konkret vurdering, hvori navnlig må indgå en vurdering af den pågældende interesse, forvaltningsorganets og afgørelsens karakter, samt den pågældende persons funktion i forbindelse med sagens behandling.

Særlig med hensyn til betydningen af afgørelsens karakter bemærkes, at der i forhold til afgørelser af mere generel karakter i almindelighed ikke vil være helt det samme behov for at antage speciel inhabilitet som i forhold til konkrete afgørelser. For så vidt angår kommunalforvaltningen må inhabilitetsreglerne antages at have et snævrere anvendelsesområde i forhold til afgørelser, der træffes på grundlag af kommunernes almindelige beføjelser til at varetage deres anliggender i modsætning til tilfælde, hvor kommunerne med lovhjemmel træffer afgørelser, der har karakter af myndighedsudøvelse i forhold til borgerne. Ved denne vurdering må det imidlertid tages i betragtning, at inhabilitetsreglerne ikke blot tilsigter at sikre, at den enkelte afgørelse ikke bliver påvirket af uvedkommende hensyn, men også at styrke tilliden til forvaltningsmyndighedernes upartiskhed.

Den omhandlede vurdering er derimod objektiv i den forstand, at personens individuelle forhold med hensyn til risikoen for, at netop han vil lade sig påvirke af uvedkommende hensyn, er uden betydning. Er den pågældende interesse f.eks. af økonomisk art, er det således uden betydning, om den pågældende som følge af sine private økonomiske forhold må anses som mere eller mindre tilbøjelig til at lade sig påvirke af udsigten til økonomisk tab eller vinding.

Det følger af formuleringen af bestemmelsen i stk. 2, at det ved inhabilitetsbedømmelsen alene er af betydning, om der må antages at være fare for, at afgørelsen vil blive påvirket af »uvedkommende« hensyn. Såfremt det f.eks. i lovgivningen er bestemt eller forudsat, at visse interesseorganisationer er repræsenteret i et kollegialt forvaltningsorgan, vil det forhold, at den pågældende medlem står under indflydelse af en generel interesse, som hans organisation er bærer af, som overvejende hovedregel ikke i sig selv begrunde inhabilitet. Den pågældende interesse vil i den givne sammenhæng normalt ikke være »uvedkommende«.

Bestemmelsen i stk. 2 vil navnlig have praktisk betydning i forhold til de typer af interessekollision, som er nævnt i lovforslagets § 3, stk. 1, nr. 3 og 4. I forhold til disse bestemmelser må det bero på en fortolkning af det underliggende lovgrund-